

RENOVACIÓ

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Rambla de Sant Joan, 50, baixos
TELÉFON, 255

Els treballs se publiquen baix la
responsabilitat de llurs autors.
No's retornen els originals.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Trimestre 1'50 ptes.
Anuncis, a preus convencionals.

Setmanari Nacionalista Republicà

Any IV.—TARRAGONA, 15 Octubre de 1916.—Núm. 159.

≡ Homenatge a l'Antò Isern Arnau ≡

A VUI la vila d'Alcover dedica un homenatge, ben merescut per cert, a la memoria del casi oblidat poeta fill d'aquella vila, N'Antò Isern Arnau, amb motiu de la reimpressió de la seva obra «Esplets d'ànima jove».

I és per això que nosaltres, que varem contraure amistat amb l'Isern, ens hi adherim de tot cor als actes que en honor del infortunat poeta se celebraran avui en el seu poble nadiu.

L'Isern era un poeta de debò. Hi havia que sentir-lo en converses amicals i conèixer la seva bondat i passió per les coses artístiques, i literàries, aixís com els seus pensaments fonamentats amarats de llibertat, per a poder exclamar, com nosaltres li varem dir:

—Amic Isern, vos sou un gran cor!

Hi havia que sentir-lo quan declamava les seves poesies, amb la seguretat amb que les recitava, amb la tonalitat amb que les recalrava i amb l'accionat que les hi imprimia, però de tal manera, que'l públic que l'escoltava cada volta li premiava la seva tasca, tot entusiasmada, amb una vibrant salutació d'aplaudiments.

L'Isern, el poeta Isern, amb tot i ésser un poeta de debò, com ja diem, no havia arribat encara en el període àlgid. La repentina desgràcia que'ns el va arrebarçar d'aquest mon en plena joventut, va estroncar, com es natural, llur producció, que, a no dubtar-ho, hauria cuidat encara mes de lo que ultimament ja havia polit moltíssim.

Les lletres catalanes van perdre amb ell un dels qui estava predestinat a ésser un dels seus mes braus campions.

Per això avui, amb motiu de l'homenatge que se li dedica, en el que hi colaboren podriem dir tots els devots de la Literatura Catalana, RENOVACIÓ també s'hi adhereix, i es complau en insertar dues de les seves poesies.

R.

ALS AMICS

Oh, Soletat, fa massa temps que, sola, captivas la meva ànima anciosa, el moviment y l'ayre que revola m'ha inspirat una vida més hermsa. Vull enaltirme y viure ab harmonia, deixant rastre de llum y d'alegria.

Veniu, amics, que fins al darrer dia, tranquilament vull tindreu a ma vora; trobareu en la meva companyia consol per la vostra ànima que plora. Veniu y restabliu a la ventura, entre'ls dolsos encants de la Natura.

Si vosaltres sentiu la vida dura, no defalliu vensuts per la tristesa; si enlayrarnos volem a la llum pura pera alcansa una pròdiga bellesa, lluyten contra del Mal, y, tots a l'hora, deslliureu-vos del fanch, salteu a fora.

Si sota'l jou vostra ànima avuy plora, trenquèn ab un esforç aqueixa carga, destruiu la opulencia que atresora riquesas que augmenten ab pena amarga. Quan guanyada tinguen eixa victoria, veniu, donaré esplay a vostra gloria.

Ja vensuda allavors tota l'escoria, per sempre a vostres peus serà assolida

y alashoras será satisfactoria la Belleza y la Pau de nostra vida. La llibertat de més esplendidesa, será l'espay ab tota sa grandesa.

Y ab la forsa de nostra juvenesa, treballarem la terra productora; pulcre y exuberant, ab sa tendresa naixerà la llevor germinadora pel gran sosteniment de nostra vida, sempre maravellosa y enaltida.

Una voluntat ferma y atrevida tindrem al cor, pel goig de l'existencia, cantant a chor un himne plè de vida, brindant ab entusiasme, ab eloquència, ab crits que sortiran del fons del cor, pel Progrès, per la Pau y per l'Amor.

ANTÓN ISERN ARNAU.

◆ ◆ ◆ ANIMES JOVES

I
Sensualment iniciat per la bellesa de la seva estimada, l'esguardava ab mirada violenta, y ella, encara ignocenta, sense comprendre'l foch de sa mirada, va somriure ab serena candidesa, tot sentintse molt més enamorada.

Mes ell, de la frisansa que sentia no n'hi volgué parlar, perquè encara incitarla no volia, pensant que un dia o altre esmentaria l'anhel que encara havia d'esclatar.

Encar que nena fos, ella estimava, puig vessava en son cor el sentiment, y com que era poncella que esclatava, sempre en els brassos seus ell la guardava, tot acariciantla tendrement.

Y li deya:—Poncella benehida: quan t'arribará'l temps de la florida bé'm voldrás seduhir?... Bé'm voldrás estimar tota la vida, perquè jo als brassos teus pugui fruhir?—

Y ella, ab una somrisa d'ignocencia, responia:—Amor meu, quan floriré, sense mostrarte may indiferencia, com las flors te daré la meva essencia y als brassos teus, joyosa, fruhiré.

II

Brillants preparatius realisavan perquè anessin las bodas endevant, y ab gran anhel els nuvis esperavan el dia que per ells trigava tant.

El temps els pareixia interminable, però al fi de tantíssim esperar, aquell dia de festa incomparable tal com el desitjavan va arribar.

De núvia va vestirse, ella, joyosa, y al posarse devant del miradó va veures tant esplèndida y hermosa que somriugué de goig y d'emoció.

Y allavors, inquieta d'alegria, no sabia parlá ab facilitat: l'ingenua expressió que abans tenia, las impresions li havian dissipat.

De tant tímida que era, no sabia presentarse devant la munió. Sols ell, que de tant temps la coneixia, va endevinar la seva confusió.

Y donantli coratge ab sa presencia, amorós la va pendre per la má, y ella, sempre cedint, ab ignocencia va donarli, deixánsela besà.

Y al haverli donat eixa besada va posarli una flor sobre son pit, mentres ella, rihent apassionada, demostrá que sentia ab la mirada tot un goig infinit.

III

El sèquit cap al temple atravessava per anà a efectuar el casament. Pensativa la núvia caminava prop del nuvi, que reya alegrement.

Quan la porta del temple atravessaren, el silenci de dintre'ls inmutá. Quan enfront del altar s'agenollaren, la vista de la núvia s'entelá.

Va entelarse de llágrimas sentidas que ab un suprèm esforç va reprimir. Eran llágrimas dolsas, sobrexidas d'un cor que las havia d'assolir.

Sentintse verament emocionada, misteriosament, sentia tant, vegé tanta grandesa sublimada que va plorar de goig aquell instant.

Y quan el Sacerdot, ab má pausada, misticament, als dos va benehir, piadós va mirá a la desposada y ab veu amorosida li va dir:

—Vostre espòs estimeu tota la vida, que així ho disposa Deu, nostre Senyó.— Y ella li va respondre desseguida: —Temps hà que li portava estimació!...

IV

Erigint un banquet, ab harmonia celebraren la vetlla nupcial, y'l plaher, de company ab l'alegria, de tots era la joya sens igual.

En el concurs la bella preferencia predominava en tots els precedents; l'expressió d'ells, tota era ab vehemencia, tots parlavan ab llavis somrients.

Ab gran entusiasme, al fi, aixecaren totas las copas plenas de licor; y'ls brassos, tot unintlas, allargaren, fentlas dringar, brindant tots per l'amor.

Y allá en l'extensa sala, illuminada per llum de violenta claretat, ve sentirse una dansa inesperada que a tothom va deixar sobressaltat.

Com ab una corrent impetuosa, cent parellas s'uniren al moment, ballant aquella dansa harmoniosa que tocavan els músichs, dolsament.

Sols alguns vells de testa desgornida deyan, irònichs:—Ay! ditxosos ells que no se senten l'ànima afigida! Sols se té aqueix plahé un cop en la vida, mes no quan se mustigan ja'ls cabells.

La nostra cara, avuy pergaminosa, desdiu dels elegants possehiments, y entre-mitg d'una festa harmoniosa no més parlan els nostres sentiments.

Sols hi sentim la trista recordansa del que en l'edat primera havem gaudit. May més hi trobarem la benhauransa d'aquell goig possehit.

Inciteu al plaer, joves del dia! Canten y divertius en el present! Quan demá us fassi falta l'alegria quedareu abatuts de cansament.

Y, al inclinar-se al pes de la vellesa que alashoras haureu de suportar, com nosaltres direu ab deixadesa:—
—Ja no més trobem dols el reposar!—

Y acotaren els vells la seva testa, pera dormí, apoyant-la entre sas mans, fins que la gent, abandonant la festa, de l'orgia escapava al seu descans. Alashoras, els vells se despertaren y encara, ab els ulls clucs, se redressaren igual com se redressan els infants.

V

Prompte la desposada en son llit nupcial se va adormir. Mes, ell, sentintse l'ànima excitada, sols pensava ab el goig de possehir. Y ella permaneixia tant serena, que'l seu dormir semblava'l d'una nena.

—Despèrtat, mon amor!—l'espòs li deya, y ella obría la vista un sol moment, li dirigia'ls ulls y li somreya y's quedava adormida novament. Y l'excitació d'ell, sempre sedenta, cada cop la sentia més potent.

L'excitació'l va vence y desseguida va acostarla ab deliri a vora seu; y ella, insistint, va dir, mitg adormida:—
—Perquè tant m'inquietas, amor meu?—
—Si'l plaher dels meus besos no t'agrada, que hi faré als brassos teus, esposa aymada?—

Y quan l'inflamació luxuriosa s'extingí d'ella y d'ell en breu moment, impregnats d'una calma prodigiosa se varen adormir profundament, fins que la resplandor de matinada deixá la seva cambra illuminada.

VI

En vigilia del fruyt que germinava maravellosament, en el seu cos, del balcó estant hon sempre ella guaytava, va cridar dolsament al seu espòs:

—Què demana la meva esposa aymada?—
—Tinch desitg de la fruyta madurada que allá al hort penja al arbre desmayat. Si cullirla podia ab la mirada, quan temps hà que cullida hauria estat!—

Ell aná baix al hort; del arbre tendre la més hermosa fruyta va pujar, y ella, quan satisfeta li va pendre, y ab quan de grat la fruyta's va menjar!

—No pensas ara ja com una nena, deya, ell—ja no tens actes innocents. Tu tens del meu amor l'ànima plena y ell t'ha desarrolat els sentiments.

Fruhim! Fruhim l'amor!... Quanta bellea admire en el teu cos transfigurat! El teu pit fecondant, ab feixuguesa penja tot desmayat.

Y enamoradament, ella, asseguda, va mirarse al espòs y somrigué. —Dom els brassos,—digué, desvanescuda, sentint el frisament del fill primé.

ANTÓN ISERN ARNAU.

Remembrances juveniles

Aproposít de l'Antón Isern Arnau

VAIG llegir fa uns dies, que uns quants literats catalans, en unió de la meua distingida amiga i curosa escriptora, Na Maria Domenèch de Cañellas, tractaven de commemorar, a la vila d'Alcover, un merescut homenatge a la memoria del malaguanyat poeta, l'Antón Isern Arnau, mort tràgicament fa uns anys a la vila de Mataró.

Me va plaure el noble intent d'aquells literats, i amb major motiu quan llegia que, amb la senyora Domenèch, hi anirien homes de la valúa literaria de l'Aladern, En Plácid Vidal i En Puig i Ferrer, tots éills amics i compatricis de l'infortunat Isern.

Dic que'm va plaure, i és certament veritat, però també tinc d'afegir-hi amb tota franquesa, que'm va doldre no formar part d'entre els organitzadors de l'acte d'avui a Alcover, o quan menys, haver sigut invitat al mateix.

¿Es vana presunció meua? ¡Deu m'en aguard! Me creia tenir-hi dret per lo que us vaig a contar, a vosaltres, ilustres organitzadors de l'homenatge a l'Antón Isern Arnau, i perque alhora sigui el meu tribut a l'homenatge; la modesta branca de llorer que jo li porto avui damunt de la seva tomba i un brot d'olivera per a la seva eterna pau.

Era pels volts de Novembre de l'any 1901 que a Tarragona va apareixer la revista mesal *Gent Jove* de la que m'en feren Director, no pas per mèrits contrets, que cap en podia oferir, sino mes bé perque jo vaig ser l'ànima de la publicació d'aquella revista. Tenia jo llavors 20 anys, i pedeu comptar quina competència podia ser la meua en les coses literaries; pero ¿cóm frenar la passió juvenívola que per a les coses literaries i artístiques tenia jo llavors (i que no m'ha passat, ni desitjo que'm passi) i que va tenir com a coronament l'aparició de *Gent Jove*?

Fent de Director, naturalment havia de rebre la correspondència i havia de fallar els treballs; i me haurieu vist fent de mestre (?) dels qui avui són mestres meus, i de molts altres. A *Gent Jove* van comensar una bona colla de literats: l'Alfons Maseras; l'Olives i Simó; Leopold Negre; en Ribera i Llobet; en Bó i Singla; en Plácid Vidal; l'Aladern (encara que aquest era ja prou conegut del mon literari català); l'Ayné Rabell; Rovira i Virgili, en P. Redón, l'Homedes Mundo; Ribas Llagostera, si bé en aquella època tenia la passa dels Enigmes, les Xarades i altres Passatemps dels que n'era un excelent compaginador; l'Iborra, en Menendez, en Ramonet del Cafè, en Joan Vives i Lluís Benaiges, aquets dos últims desapareguts ja del mon dels vius. Finalment, i d'entre tants altres que no recordo ara, va debutar a *Gent Jove*, l'Antón Isern Arnau, d'una manera ben honrosa i ben discutida.

El treball primer que jo vaig rebre d'ell se denominava *Als amics*, i era en vers. Comensava així: (*)

Oh, soletat, fa massa temps que sola captives la meua ànima ansiosa; els moviments i l'aire que revola m'ha inspirat una vida més hermosa. Vull enlairar-me i viure amb harmonia deixant rastre de llum i d'alegría.

Aquest comensament ja diu prou en honor del poeta per a que no continuhi copiant. Tota ell és un cant als amics per a que'l vagin a cercar. Es el cant de l'ocellet que, quan les ales li baten a dins del niu, ansia pendre la volada per a correr la immensitat, hermozejant-la amb els seus reflalls i amb la gracia del seu plumatge. Això sembla que volia dir l'Antón Isern, però com que era home, acabava la seva poesia d'aquesta manera:

brindant amb entusiasme, amb eloqüència amb crits que sortiran del fons del cor per el Progrés, la Pau i per l'Amor.

La impressió que'm va causar la lectura d'aquesta poesia fou intensament viva. Al llegir al peu de la mateixa el nom de Antón Isern—Alcover 1902, nom que m'era del tot desconegut, me va decepcionar un bon bossi. ¿Quí podia ser—me deia jo tot sol—que escribís una poesia tan hermosa, des d'Alcover, amb un paper tan descolorit, una tinta tan clara, com de vi o vinagre, i amb una lletra com la d'un noi quan va a col·legi? Figueu vos la meua *al·lucina* de director donant importancia a n'aquets petits detalls; pero no m'en penedeixo pas, car a la fi jo vaig endevinar quelcom de nou i d'extrany. Com la poesia la trobava admirable vaig daptar si fóra un plagi o una copia, i pensant amb Alcover vaig dir-me ¿potser l'Aladern, que n'és fill, podria donar-me llum sobres d'aquest nom?

Tal dit, tal fet. Vaig escriure a l'Aladern, a Barcelona, enviant-li la poesia i preguntant-li si sabia qui era el tal Antón Isern? L'Aladern va contestar-me desseguida, i em va dir: «publicheu tot lo que vos envíhi aquest xicot que és tot un poeta, encara que poeta feréstec. Aviat el coneixerà Catalunya. És tot un cas que no té altre parió que'l de Mossen Cinto. Jo li conec moltes poesies seves i he quedat meravellat. Té una inspiració prodigiosa. Ara com ara es un diamant en brut, pero quan el puleixin ¡veureu quina brillantor farà!» Això em deia, poc més poc menys, l'Aladern.

Figurèu-vos, llavors jo quina presa en publicar la poesia i totes quantes va enviar-me!

Van anar passant els mesos, i sovint *Gent Jove* es veia honorada amb alguna qu'altre producció poètica de l'Isern. Un dia vaig rebre d'ell un treball en prosa denominat «Vida al camp». Encara que'l vaig llegir amb tota la atenció, sigui per lo molt extens—eren 12 o 14 quartilles—sigui perque no'm va interessar la narració, el cas és que vaig tenir l'atreviment de contestar-li des de la secció «Correspondencia»: No pogué ésser. Massa llarc i mancat de inspiració. Vegi una altre cosa.

(*) La poesia de que parla el nostre amic i col·laborador va íntegra en aquesta mateixa edició.—N. DE LA R.

¡Quantes vegades m'he penedit de l'abús que vaig fer de la meua autoritat de Director! No vol dir això que l'article fos de gran mèrit, que no n'era, (i es pot comprovar per lo que diré després), però es tractaba, potser, del primer article, i tal vegada l'únic del malaguanyat poeta, i qui sab si jo, amb la inexperiencia propia dels meus anys, li vaig torce la vocació de publicar treballs literaris en prosa. Lo que sí, sé, és que jo no conec cap altre treball en prosa sen. L'original de referencia el vaig conservar per xò amb tots els respectes deguts, i el retindria encara en un recó de casa meua, aon hi han grats recorts de la meua juvenesa literaria, si no hagués tingut el ferm desitj de reparar en lo posible el mal que tal vegada vaig ocasionar a l'infortunat autor d'«Esplets d'ànima jove».

Quan la tràgica mort de l'Isern, volia donar a llum el treball de referencia, pero no em fou possible. Al primer aniversari, i habent *L'Esquella* anunciat un merescut homenatge al poeta feréstec, com se li deia, vaig tindre la galanteria i la finesa d'enviar el tan discutit original al Director del setmanari català, amb una carta explicant-li tot el procés del treball de l'Isern; com i de quina manera jo l'havia adquirit i demés detalls. Demanaba que'l publicuessin a l'Almanac de l'any vinent, i, que de no publicar-lo me'l retornessin. Aquesta és l'hora que n'he sapigut res més, amb tot i haber estat jo, en un dels meus viatges a Barcelona, a la llibreria den López a recomanar, personalment, la publicació de l'article.

No califico ara aquesta desatenció, que a la fi no s'em feia a mi sino a l'infortunat Isern, pero sí que la desaprobo.

¿Per què no s'ha publicat l'original en quèstió? No ho sé. ¿Seria perque, i com vaig creure jo, no era interessant o perque està mancat de tota guspira literaria? Tampoc ho sé. Lo que sí puc dir-vos jo ara, a vosaltres, organitzadors de l'acte d'avui a Alcover, que si no hagués sigut tan senzill de despendre de l'original de que parlo (¡després de tenir-lo 12 o 13 anys a casa ben guardat!) jo vos l'hauria enviat avui, o jo mateix l'hauria vingut a llegir, única manera aquesta de adherir-me a l'homenatge que li tributa la vila que'l va veure naixe, que va veure com s'enlaira-va, pero debía dur, com Icar, les ales de cera, i a l'acostar-se a la flama ruenta del sol va devallar vestiginosament a la mort.

¡Pobre cantor de la vida i del camp! Sols Deu sab si en comptes de passar a ser cosmopolita no t'haguessis mogut de la ruralia que t'envoltaba, la teva existencia hauria sigut més llarga i més riolera; que així com l'àliga, acostumada a les altures immenses de l'espai no s'avé a la vida de les ciutats; i el rossinyol de la boscuria, engaviat s'anyora i no trina com quan és lliure i saltirona de branca en branca, així tu ¡pobre poeta feréstec! no debies avenir-te al baf mefític de les ciutats populosas, i a les passions i llinites dels seus homes, massa durs de cor els uns i pregnats d'envejes i de miseries els altres.

BERNABÉ MARTÍ I BOFARULL.

DRET A LA VIDA

TOT ser humá, lo mateix si ha nascut en una humil barraca que en un palau sumptuós, fins a la seva mort, ha de tindre perfectament garantit el dret a la vida. No li té, per que iníques lleis han permés l'actual injusta distribució de la riquesa. La propietat privada de la terra es la principal causa de la miseria dels homes. La terra, no havent sigut fabricada per cap home, com no ho ha sigut l'aigua, l'aire i el mar, tindria de ser de propietat de tots els homes, com ho son aquets tres elements. Els fruits de la terra deuen ésser de propietat de qui, mitjantsant el seu treball, els hagi produït; pero la terra en sí, no pot ésser de propietat de ningú. De ningú era la terra quan els primers habitants la poblaren. Les millores no justifiquen la propietat, com un molí de vent o un vapor no justifiquen la propietat del mar o del aire. No den ésser tan sagrat el dret de propietat quan per dret de conquesta els guerrers se repartien les terres, tinguessin o nó propietari. Dona la terra suficients fruits per a alimentar a tot el gènere humá, pero el seu monopoli ocasiona l'aberració de que mentres qui la trevallava viu en la miseria, qui, pel sol fet de ser-ne l'amo, sense treballar-la, viu en l'opulencia. 50 anys enrera, en molts pobles de Catalunya, hi havia terres comunals. A l'Espluga de Francolí un magnífic bosc en el que tots els espluguens hi podien anar a fer llenya per usos domestics, sense pagar cap

mpost. Avui aquell bosc està tot plantat de vinya de propietat particular. Prop de Cambrils hi havia un camp de pastoreig comunal, en el que s'hi pasturaven remats de bous, que per la seva carn i llana tenien fama mundial. Avui aquell camp és un vedat de caça de propietat del marquès de Marianao. Si lo que es del comú es de tots i no es de ningú ¿com s'han pogut adquirir lligitimament títols de propietat privada sobre terres comunals?

¡Ah, les lleis! Son fetes pels rics i, naturalment, resulten en benefici seu i en perjudici dels pobres. Als rics les lleis els fan més rics i als pobres més pobres. I d'aquí, que, com més vá, més la miseria s'extén arreu del món.

Una reacció en els governs, espantats de l'obra de les lleis burgeses, s'inicia. En el programa de tots els governs s'hi inclou lleis protectores de l'obrer. No de reivindicació, de tornar-li lo que de naturalesa li perteneix: l'ús i usufruct en comú de la terra; solsament de reformes que l'amparin fins a cert punt i millorin la seva situació misera.

Un dels governs que més està fent en aquest darrer sentit és sens dubte el de la veïna República de l'Uruguai. L'anterior President, Doctor Batlle i Ordoñez, fill de catalans i que parla el català com nosaltres, va comensar-les seguint-les el seu sucador i deixeble, l'actual President, Doctor Viera. (A Sud Amèrica tots els advocats son Doctors).

Jornada màxima; salari mínim, reglamentació del treball; inspecció higiènica de fàbriques i tallers; lleis protectores de dones i nois, son reformes que ja a la República de l'Uruguai tenen establertes. Derroterament el Doctor Viera ha presentat a l'aprovació del Congrés dels Diputats el següent projecte de llei, que reproduixo textualment. Encare que escrit en castellà, suposo serà entès pels meus llegidors.

Din així:

«El Senado y Cámara de Representantes de la República Oriental del Uruguay, reunidos en Asamblea general, decretan:

Artículo 1.º El Poder Ejecutivo proporcionará en las comisarías, cuarteles o locales apropiados, comida a todo habitante del país que, por cualquier circunstancia, se encuentre sin trabajo y carezca de medios de subsistencia.

Art. 2.º La obligación a que se refiere el artículo anterior cesa cuando la persona socorrida se haya negado a aceptar sin justa causa, el trabajo que le hubiese sido ofrecido.

Art. 3.º La erogación que origine el cumplimiento de esta ley se imputará a rentas generales.»

No savém si serà o no aprovat aquest projecte de llei; si serà o no modificat. De tots modos devém comentar-lo, expressant la nostra satisfacció pel sol fet d'haver sigut presentat.

Amb aquest projecte aprovat no seràn ja les sobres del ranxo de les casernes, ni'l plat de sopa a les portes dels convents, lo que's donarà. Serà la taula parada a les hores de menjar pels qui, no trovant feina, pateixin fam. Serà, sobretot, de gran eficàcia en dies de vaga obrera. Fins ara moltes vegades han sigut resoltes en contra de les aspiracions obreres, per la falta de subsistències per la part d'aquests. És un verdader crim de lesa-humanitat el que'ls obrers siguin vençuts per la fam.

No s'ens digni que assegurada la manutenció dels obrers les vagues serien més nombroses i de més duració. Serien com sempre justicières. Ademés, hem de tindre en compte que no sols per l'alimentació treballa l'obrer. Ha de vestir-se, calçar-se, necessita habitació, mobles, etc.

A Ginebra, Zurich i alguns altres pobles suïços les municipalitats subvencionen metàlicament als obrers desocupats. Nosaltres, per la part que tota caritat, encare que sigui feta per l'Estat o pel Municipi, té algo de denigrant per l'home, preferirem a l'alimentació gratuïta o subvenció metàlica, el seguro obrer pels sense feina. A Dinamarca el seguro obrer es fins a 2'50 francs diaris, però están exceptuats els vaguistes. Aixó es inhumà. No té aquesta excepció la llei anglesa, deguda a l'iniciativa de Lloyd George, pels obrers metalúrgics i constructors. En virtut d'aquesta llei l'obrer desocupat, ja sigui per vaga de l'ofici ja per no trovar feina, reb un subsidi d'un shelling diari durant 15 setmanes consecutives.

El terrorífic especte de la fam queda amb les

lleis que comentém esvaeït. És una taca vergonyosa, un verdader afront per la tan decantada civilització dels nostres temps, el que un home en la plenitud de la vida, desitjant treballar, per no trovar feina, hagi de patir fam ell i'ls seus fills. El dret a la vida es la primera condició que tindria que ésser consignada en les lleis. De la llista de les nacions civilitzades tindria que borrar-se la que no ho tingués consignat. De la massa obrera treuen els governs diners, directa o indirectament, que li serveixen per destruir-se, per aniquilar-se, per sostindre el fanatisme religiós, per mil altres gastos inútils. ¡I no trová un petit capital per una restitució mínima al qui un dia es veu en situació misera! ¡Quanta injustícia!

Es curiós. L'Estat a un malalt li proporciona hospital, metje i medecines gratuïtes. Un que pateix fam ¡també la fam es malaltia! el mateix Estat li gira completament les espatlles. O té que recórrer a la vergonyosa caritat o té que robar. No li queda altre dilema. ¡Aixó és progrés, civilització, religió?

Fa pocs dies vaig llegir que un soldat francès, ferit, al sortir de l'hospital havia obtingut llicència per anar a casa seva per completar la convalescència. El quadre que allí va trovar no podia ésser més desconsolador. La seva dona i'ls seus fills se trovaven en la més negra miseria. Agotats els diners que portava, va tindre, encare convalecent, que posar-se a treballar. Acabat el permís va continuar alguns dies més treballant per deixar diners a la família. Va ser passat per consell de guerra per no haver-se presentat en el temps fixat, i sort va tindre del informe favorable del alcalde del seu poble, per no ésser castigat.

¡Tan derramament de sang humana i no sapiguer fer desaparèixer la miseria!

¡Els mateixos que avui en les trinxeres son companys de les més grosses penes i fatigues, es veurán demà enfront d'un costat a l'altre de la barricada en les lluites del Capital i del Treball!

¡Quina humanitat més poc humanitaria!

Un senyor llicenciat en ciències, de Tarragona, va dir una vegada que els obrers amb pá i seba ja'n tenien prou. ¡Quí tenia que dir-li an aquell sant varó que a la seva mort, els seus fills, derrotada la fortuna que va deixar-los-hi, se veurien a Barcelona en la miseria més gran, sense el pá i seba que ell volia pels obrers!

Al ¡Pá i Seba! d'aquell difunt senyor tarragoní, llicenciat en ciències, nosaltres hi oposém per a tots els sers humans el lema dels nihilistes russos: ¡Terra i Llibertat!

P. REDÓN.

Buenos Aires, a 10 de Setembre de 1916.

MARGINAL

La festa de la raça

SE ha celebrat aquest any, per primera vegada, la "festa de la raça", — que aixís se l'ha batejat —, per a solemnitzar el descobriment del Nou Món, efectuat per Colón després de correr tants perills, després de haver rebut tota mena de desprecis i injúries per part dels qui comanaven la Espanya...

Després, quan el descobriment ja estava fet, aquells que s'havien burlat del pobre Colón manifestaven que ells també ho haurien descobert... i com a prova de que, al igual qu'ell, no'ls hi feia res de posar la vida en perill, tot-seguit enviaren a allà, a ocupar aquells territoris incults i pobles selvatges i començar la transformació del mateixos, gent i més gent qual treball "laboriosíssim" se vegé ben promptament demostrat amb la pèrdua de tots aquells territoris per part de l'Espanya, i amb el retorn dels elements directors cap a aquí, després de haver-se gastat molts milions i de sacrificar-se uns milers de homes...

I heu's aquí perquè ara ens extranya se vulgui celebrar aquell aconeteixement, que fou grandios en extrem com ningú'n dubta, emprò que pels fets que després esdevingueren, per sí sols bastaven per a que no's portés a cap aquesta festa.

Al nostre humil entendre, deuria haber-se de celebrar solsament el fet del descobriment, això és, l'acte intrínsec del desembarc de Colón i sos acompanyants a l'Amèrica, com si diguessim, mes que no's retregui res de tot lo demés que seguí després, puix que aleshores aquesta festa resulta una fatuositat que res té de agradable, i no pot tindre's per part dels qui, com nosaltres, sempre havem vituperat l'actuació dels capdevaners de aquella tragedia.

Aixís, doncs, deixant tot lo que no sigui en honor a Colón, lo que's fasst i vagi dedicat a lo demés, no podem de cap manera estar-hi conformes per lo que mes amunt deixem esmentat i no solament nosaltres, sinó tots aquells que no dependeixin directament del oficialisme; a no ser que pertanyin a la Lliga Regionalista, puix que en aquest cas no sabem què dir hi, com tampoc ens expliquem onegi la bandera barrada en aquella casa, el dia de la "festa de la raça". Serà qüestió de tàctica cambonista? No sabem... no sabem... Una cosa podem assegurar i és que'ls regionalistes de cada dia se converteixen en més fermes defensors del nacionalisme, emprò del nacionalisme espanyol, a canvi de poguer obtindre millores per a Barcelona, encare que'n surtin perjudicades les altres germanes que, com Tarragona, no están baix el domini del regionalisme; i si ha de ser per la nostra part, no hi estarem mai. Consti.

PÓL·LUX.

NOVES

Amb motiu de dedicar bona part del present número al merescut homenatge a la memoria del poeta N'Antón Isern Arnau, ens velem obligats a retirar varis treballs de palpitant actualitat.

Des de fa molts dies que'l nostre bon amic i consoci En Lluís Montserrat se trova malalt, i creiem inútil manifestar que'l nostre mes ferm desitj, és que ben promptament estigui restablert i pugui tornar a la seva vida ordinaria.

La «Cooperativa Obrera Tarraconense» tindrà una reunió general el dijous vinent, a les nou de la nit, per a tractar de la conveniencia d'adquirir una parcela de terren lindant amb el pati de la mateixa.

Tarragona : Imp. Llorens i Cabré : Fortuny, 4

ANTIGUA CERRALLERIA de la Vda. de Baldomer Baró

Plaça del Rei, 7 i 10

Se construeixen tota classe de panys de seguretat, báscules, romanes, portes ondulades, i tot el ram de cerralleria artística, etc., baix la direcció den

PAURUIZ



Sastrería de Francesc Gabriel

La casa de mes novetat :: Trajos a medida de 40 pessetas :: Perfecció i economia

Plaça de la Font, 14 TARRAGONA

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
 dels cassos de malaltia, vellesa, invalidesa, viudetat i mort
 Inscripta en el Govern Civil i en la Comissaria general
 de Segurs, segons mana la Llei.
 Director facultatiu; **DR. RABADÀ**
 Per a més informes dirigir-se al domicili social:
 Rambla St. Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7

CLÍNICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapia i anàlisis micro químic d'orina i productes patològics.
 Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADÀ

Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melge
 de les Cases de Socors de Barcelona

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7. — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit. — Per a'ls pobres, franca
 dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 90, entressol. — TARRAGONA

HIMALAYA

El rei dels
 licors estomacals

FABRICANTS:

Fills de Joan Vilá Granada

MARCA REGISTRADA

Gran Diploma d'Honor en
 l'Exposició
 de Buenos Aires.

Demanenlo en els cafès i pasteleries

Indicat per a casaments,
 batetjos i banquets



Sastreria
Novitat

= DE =

Lluís Montserrat

PORTALET, 1

PLASSA DE LA FONT, 51

TARRAGONA



Casa Lliteras

Recomana al públic
 sos acreditats Cafés
 Torrefacció diaria

Gran assortit de articles
 del ram de ultramarins.

Garantia absoluta amb la
 qualitat dels seus géneros.

Servei a domicili

MAJOR, 3

TARRAGONA

STOCK

Michelin i Dunlop

Accessoris i peçes soltes per a
Bicicletes,

Motocicletes
i Automovils

Ois lubricants, betzines i bujtes.
 Vulcanització i venda de Neumàtics
 i càmares per a tota classe de
 Autos

Despatx i Exposició: **MASDEU i C.^a**
 Unió, 32 :: Teléfon 259

Garage: Unió, 45

TARRAGONA

COLMADO CENTRAL

= DE =

FREDERIC MIRET

Fruites fresques, embutits, fiam-
 bres, conserves, vins, xampanyes
 :: i tota classe de comestibles ::

UNIO, 28 — TELEFON 245

TARRAGONA

PAPERERIA I EFECTES D'ESCRITORI

= DE =

JOAN M. PIÑOL

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit en llibres ratllats de totes menes i tamanyes : Escribanies : Plu-
 mes Stilogràfiques : Pesa-carres : Copiadors, etc. : Gran novetat en pitja pa-
 pers amb rellotje veritat : Postals de totes menes i albums per a les mateixes.

PREUS SUMAMENT BARATOS

MENJADORS DEL JARDÍ

— DE —
FRANCISCO LÓPEZ

AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16

TARRAGONA

Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en
 endavant i a la carta.

Hospedatges per temporada a preus con-
 vencionals.

: Habitacions amb llum elèctrica :

Hotel Internacional

Recentment inaugurat.

Confort modern

COMTE DE RIUS, 17

I AUGUST, 26

TARRAGONA

Petit Versailles

Bar de Moda

Refrescos - Cafè - Li ors - Doïços

Explendit servei

: de Restaurant :

Piano elèctric - Overt dia i nit

Rambla San Joan, núm. 49

Teléfon, 242

Tarragona

FRANCISCO COCA

Lo millor en comestibles

RAMBLA CASTELAR, 24

Corbates

i articles per a home

Gilabert Germans

PREUS BARATOS

Pere Floret

Corredor Reial de Comers

Apodaca, 9

Sabateria

"La Mariposa"

= DE =

Joan Domenech

Calçats econòmics,
 a mida i de luxu.

PREUS FIXOS

Grans existencies
 de totes mides i
 classes.

Carrer Major, 2
 Tarragona

Fàbrica de Braguers

— I DE —
Aparatos Ortopèdics

(TRENCATS)

EL BRAGUER-ARTICULAR-REGU-
 LADOB sistema MONTSERRAT es
 el mes práctic i modern per a la re-
 tensió i curació de les hernies per
 cròniques i rebel·des que siguin.
 Grans existencies de BRAGUERETS
 DE GOMA per a la radical curació
 de les hernies de la infancia i tot lo
 concernent a Cirurgia i Ortopèdia.

ESPECIALITAT

EN LA CONSTRUCCIÓ

DE FAIXES VENTRALS

CASA MONTSERRAT

UNIÓN, 34 — 0 — TARRAGONA

MOSTELLE

— (RAIMOST) —

Suc de raims sense alcohol

The Grape Juice C.º L.º

Londres i Tarragona

El Vermouth més
 higiènic

Un exceient refresc

El millor aliment en les
 malalties i convalen-
 cencia

Se ven per tot arreu

FERRERERIA MALLOL

Bateria de cuina :: Eines de totes classes :: Articles per
 a magatzems de vins i olis.

Objectes per a regalos — — Articles per a Sports

Sant Agustí, 9 i 11. — Tarragona